

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/4957 G.K. 35
7/14853 } G.K. 11
7/21647 }
7/17052 G.K. 12

25 Subat 2020

Sayı : 30824082/610- 49038
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

.../.../2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat OKTAY'a yöneltilen, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri, ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (1 Adet- 1 Sayfa)
- Cevap Yazısı (4 Adet, 7 Sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

- TBMM Başkanlığına

Bilgi:

- Cumhurbaşkanı Yardımcılığına

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU'NUN
TBMM 7/17052 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

11. Kalkınma Planı'nda yerel yönetimlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı olduğu belirtiliyor. Oysa Anayasa madde 127 yerel yönetimler için Bakanlık olarak İçişleri Bakanlığını öngörüyor, halen vesayet yetkisi İçişler Bakanlığında. Oysa 10 Temmuz 2018 tarihli 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kurulmasını öngördüğü 9 kuruldan birini "Yerel Yönetim Politikaları Kurulu" olarak belirliyor ve yerel yönetimleri İçişleri Bakanlığı yerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlayarak çifte vesayet yaratmış oldu.

Sürekli çift başlılığın önlenmesinden söz ettiğiniz, Başbakanlık kaldırıldığı için tek başlı yönetimin Türkiye'yi hızlandırdığını söyleyerek yönetmeye çalıştığınız bu yeni sistemde bu çelişkiler çerçevesinde;

1- Anayasa madde 127 mahalli idareler başlıklı kısımda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmamasına rağmen normlar hiyerarşisi gereği; Anayasa, Yasa, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi olduğuna göre, Anayasa yürürlükte iken neden sadece bu kalkınma planı Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre yazılmıştır?

2- 6360 sayılı Kanun, en başta, mahalli idareleri de kapsayan "İdarenin bütünlüğü" ilkesine; 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ise, Anayasa 11. ve 127. maddelerine aykırı. Kanun, toplam nüfusu 750 binden fazla olan il belediyelerini büyükşehir belediyesine dönüştürürken, belediye hizmetlerinin il geneline yayarak, belde belediyelerini kaldırdı ve köy yönetimlerine mahalle statüsü verdi; böylece, aynı Anayasal düzenlemeye tabi "mahalli idareler" bakımından iki ayrı uygulamaya yol açtı. Bu, hem Anayasa'nın 127'nci maddesine aykırı hem 2'nci maddesine aykırı. Oysa kalkınma planında önümüzdeki beş yıl için bu konuda hukuki düzenlemeler hedefi olarak belirli bir öngörü yok. Yani bu şekilde Anayasa'ya aykırılık durumu devam edecek mi? Çifte Anayasa'ya aykırılık durumu söz konusu olacak mı?

CEVAPLAR:

1- Anayasamızın 123 üncü maddesinde "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur." hükmü,

Anayasanın 127 nci maddesinin dördüncü fıkrasında "Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir. " hükmü

beşinci fıkrasında ise "Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir. ..." hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Soruşturma izni yetkisi

h) Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı," hükmü yer almaktadır.

Merkezi idare, başta Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlıklar olmak üzere bunlara bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarını ifade etmektedir.

İdari vesayet konusunda Anayasa Mahkemesinin 03.11.2011 tarihli ve E:2011/11, K:2011/151 sayılı kararında; idarî vesayet yetkisinin, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki olmayıp, kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içerisinde kullanılması gereken istisnâî bir yetki olduğu, istisnâîlik ve kanunilik idarî vesayetinin en belirgin iki temel özelliği olduğu, bu bağlamda vesayet, merkezî idareye "görev" değil "yetki" olarak verildiği ve mutlak bir kullanım zorunluluğu da içermediği, Anayasa'da belirtilen amaç ve çerçeve içinde kalmak koşuluyla bu yetkinin kapsam ve sınırlarını belirleme yetkisinin yasa koyucuya ait olduğu,

Vesayet makamlarınca; bu yetkinin mahallî idarelerin işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılabileceği belirtilmiştir.

Dolayısıyla Anayasamızda, mahalli idarelerin görevleriyle ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini geçici olarak görevden uzaklaştırma yetkisi İçişleri Bakanına verilmiştir.

Yine, 4483 sayılı Kanunda belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri hakkında soruşturma izni verme yetkisi İçişleri Bakanı'na verilmiştir.

Ancak, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesi ve Bakanlığımızın teşkilat yapısındaki değişiklikler doğrultusunda ilgili mevzuatlarda gerekli uyum düzenlemeleri yapılmış ve Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında, yerel yönetimlerin işlemlerini onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılan idari vesayet çerçevesi ilgili kanunlarla belirlenmiştir.

Bu durum, bir çifte vesayet değil, bir işbölümü düzenlemesidir. Zira, etkin ve verimli yerel hizmet üretmek misyonu altında görev yapan başta belediyeler olmak üzere yerel yönetimlerde 2000'li yılların başlarında gerçekleştirilmeye başlanan reform hareketlerine 1 ve 4 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile bir yenisi daha eklenmiş ve söz konusu kararnameler ile artık yerel yönetimler ve bunların merkezi idare ile olan ilişkileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca düzenlenmek üzere tekrar yapılandırılmıştır. Kentleşme olgusuna daha fazla eğilinmesini ve konunun daha teknik bir açıdan ele alınmasını sağlayacak bu reform ile diğer hususlar yanında, özellikle başta kentsel dönüşüm projeleri olmak üzere tüm işlemlerin Bakanlığımızda çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır.

2- Anayasanın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrasında "...Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir." hükmü bulunmaktadır. Kanunla kurulan büyükşehir belediyelerinde; belde belediyeleri, il özel idareleri ve köyler bu kapsamda ele alınarak kaldırılmış olup, mevcut durum daha önce Anayasa Yargısı denetiminden de (12.09.2013 tarihli ve E:2013/19, K2013/100 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı) geçerek Anayasamıza uygun bulunmuştur.